

ภาคผนวก ค
ประมวลภาพประกอบการทำวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวรรณกรรมต่างๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมมาเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้รับความเมตตาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑.พระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ สมมาปญโญ) ป.ธ.9, ศษ.บ., พธ.ม., Ph.D.(BHU.India), รศ. ตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ, รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มจร.

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์ในประเด็นแรกเรื่อง สภาพการบริหารงานโรงเรียนวิถิพุทธ มีสภาพการบริหารงานอย่างไร

ด้านของกายภาพมีเกณฑ์กว้างๆ เช่น มีห้องพระ มีพระพุทธรูป ซึ่งถ้าหากเป็นไปได้จะต้องมีส่วนเกี่ยวกับเรื่องราวของพระพุทธศาสนา อาจมีพระพุทธรูปอยู่ที่ใดที่หนึ่งของภายนอกตัวอาคาร และมีป้ายบอกชัดเจนว่าโรงเรียนอยู่ในกลุ่มของโรงเรียนวิถิพุทธ ในด้านการแต่งกาย ครูอาจารย์ต้องมีการแต่งกายให้เข้ากับโรงเรียนวิถิพุทธ คือ สะท้อนให้เข้ากับโรงเรียนวิถิพุทธ ในส่วนของด้านอาคารสถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องประชุม สำนักงาน และสิ่งต่างๆ เราเรียกว่าเป็นด้านกายภาพรวมไปถึงตัวบุคลากรด้วย ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัวต้องสะท้อนการเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ

ด้านกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมพระพุทธศาสนา อย่างที่ได้กล่าวมาในข้างต้น มีการไหว้พระ ทำวัตรสวดมนต์ หลังจากเคารพธงชาติ ส่วนหลังจากเลิกเรียนแล้วมีการสวดมนต์อีกหรือไม่ อันนี้ผมไม่ทราบ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีการนิมนต์พระ อย่างต่อเนื่อง อันนี้คือสภาพการบริหารงาน นอกจากนั้น กิจกรรมทางวิชาการ มีการนิมนต์พระเข้าไปบรรยายในบางห้อง ซึ่งไม่เกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและเป็นคนละส่วนกับโรงเรียนวิสุทธิพุทธ

ด้านการเรียนการสอน มีกิจกรรมที่สะท้อนถึงความเป็นพระพุทธศาสนา ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ต่างๆ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ความสำเร็จและความล้มเหลวมากกว่า ทั้ง ๕ ประเด็นในข้อ ๒.๒ ด้านกายภาพ ด้านการจัดกิจกรรมต่างๆ ไป ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริม ซึ่งประเด็นเหล่านี้มีความซ้ำซ้อนกันมากเกินไป ซึ่งผมจะได้พูดถึงเกี่ยวกับสภาพโดยรวมในเรื่องของการประสบความสำเร็จและความล้มเหลว เหมือนสมัยที่เรามีโครงการหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ลักษณะเหมือนกัน ในปัจจุบันก็เรื่องศีล ๕ ท้ายที่สุดแล้วก็เป็นเรื่องของกายภาพทั้งหมด และพยายามมีโครงการ มินิโยบาย ยุทธศาสตร์ เกี่ยวกับทางด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นทำอะไรก็แล้วแต่มันปรากฏออกมา เช่น การทำกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันก็ต้องมีการลงสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก มีการส่งไลน์ รูปภาพ ต่างๆ ความจริงก็คือเป็นกายภาพโดยทั้งหมด ซึ่งก็เป็นบางที่เหมือนกันที่จะมีทั้งภาพและเนื้อหาสาระ แต่ผมคิดว่าเกิน ๕๐ เปอร์เซ็นต์เป็นภาพ ณ ปัจจุบัน ทางกระทรวงมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร สมัยที่ได้รับคณินิยมก็คือพรรคเพื่อไทย ไทยรักไทย พลังประชาชน ผมได้รับเป็นประธานเปิดงานอยู่บ่อยๆ อาจารย์บรรเจิดพร สุแสนสุข และไพรัตน์ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับด้านนี้ ในช่วงที่เราทำสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาโดยมีท่านอธิการบดีเป็นประธาน แล้วทำตำราประกอบสาระการเรียนรู้นี้ ในช่วงนั้นนอกจากการทำสาระการเรียนรู้วิชาในหมวดของกลุ่มพื้นฐานต่างๆ ไป ก็มีช่วงของโรงเรียนวิสุทธิพุทธเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ช่วงนั้นเป็นช่องทางที่แจ่มใสมาก รัฐบาลมีความพร้อม อาจารย์ศิริพร มะณีลิน ก็เป็นผู้นำในช่วงนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อฝ่ายบ้านเมืองพร้อม งบประมาณก็พร้อม จนกระทั่งถึงกับที่ต้องการต่อยอดเข้ากับโรงเรียนในฝัน ดังนั้นทุกฝ่ายมีความพร้อมมาก ทั้งมหาจุฬาซึ่งก็มีเครือข่ายทีมงานอยู่ทั่วประเทศ มีการประเมิน ๗๐๐ กว่าโรงเรียน หากพูดให้เข้าใจก็คือการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่โครงการนี้ เมื่อพิจารณาตัวเลขทางด้านการประเมินก็เป็นที่น่าพอใจมาก และก็มีช่วงที่สะดุดในช่วงหนึ่งโดยมีปัจจัยอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. คำว่าโรงเรียนวิสุทธิพุทธถูกหยิบยกมาวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นคำที่มีนัยแคบเกินไปหรือไม่? ควรเปลี่ยนจากโรงเรียนวิสุทธิพุทธเป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำหรือไม่

๒. กระทรวงมีการเปลี่ยนผู้บริหารอยู่ตลอด ทำให้การทำงานเกิดการติดขัดไม่ราบเรียบ เพราะฉะนั้น การเดินหน้าต่อไปตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ ผมคิดว่าย่อมมีปัญหาอุปสรรคมาก โดยปกติลักษณะงานอย่างนี้ย่อมมีความยากเป็นธรรมดาอยู่แล้วในการผลักดัน ทำให้ไม่ประสบ

ความสำเร็จโดยส่วนมาก โดยความคิดส่วนตัวของผม ผมคิดว่าการเป็นคนมีความรู้พระพุทธศาสนากับการเป็นคนดี ทางรัฐบาลก็ดีหรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องก็ดี เอาสองอย่างนี้มารวมกัน เพราะคิดว่าการรู้พระพุทธศาสนาแล้วจะเป็นคนดี เพราะฉะนั้นจึงสอนและเน้นไปทางทฤษฎีโดยส่วนมาก โดยลืมไปว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของวิชาการ เป็นปริยัติสัจธรรม เป็นหลักที่จะต้องเรียนรู้ ถ้าจะให้ดีต้องไปฝึกด้านหนึ่งคือปฏิบัติสัจธรรมต้องไปสอนให้เป็นคนดี เพราะฉะนั้นด้วยการทำงานอย่างนี้ด้วยความเข้าใจผิดซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบมาก เมื่อเริ่มต้นด้วยมิจฉาทิฐิแล้วจะไปได้อย่างไร เพราะมีความเข้าใจว่าการรู้พระพุทธศาสนาจะทำให้เป็นคนดี จึงได้สนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๔๐๐ ล้าน ให้พระไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนเหมือนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตามยังสามารถเดินไปได้ถูกทาง เพราะว่าด้วยความรู้ที่เรียกว่าปริยัติสัจธรรมซึ่งจะนำไปสู่การเป็นคนดี คือให้รู้หลัก และสอนให้เป็นคนดีตามหลักนี้ จะได้ก้าวไปอย่างถูกทาง เพราะฉะนั้น งานในลักษณะอย่างนี้ เป็นงานที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ให้ยั่งยืนได้ยากอยู่แล้ว และไปบวกกับความเข้าใจผิดๆที่ว่า รู้พระพุทธศาสนาแล้วจะเป็นคนดี จึงเป็นการที่หุ้มนลงไปๆ และทำให้ความสำเร็จได้ช้า และขึ้นกับเงื่อนไขว่าจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ป้ายวิถีพุทธบางโรงก็ถูกปลดลงแล้ว รัฐบาลที่จะสนับสนุนก็ไม่มีแล้ว ผู้ที่จะมาผลักดันเรื่องนี้ก็ไม่มี ขาดงบประมาณ เรื่องของนโยบายขาดความต่อเนื่อง รัฐบาลจึงไปเน้นเรื่องอื่น คุณธรรมค่านิยม ๑๒ ประการจึงหายไป วิถีพุทธจึงไม่มีการกล่าวถึง ปัจจุบันคณะสงฆ์ได้ให้การสนับสนุนเรื่องหมู่บ้านศีล ๕ ซึ่งความจริงก็เป็นเรื่องเดียวกัน เป็นเพียงวาทกรรม แต่สาระก็มุ่งเน้นเรื่องเดียวกัน ขาดผู้ผลักดัน แม้แต่มหาจุฬาฯ เอง ก็มีการเปลี่ยนแปลงโยกย้าย ทำให้เกิดการสะดุดทุกกลไก แต่ผมมีความรู้สึกเสียดายที่มโนได้ทำเอาไว้ซึ่งมีทั้งเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI) มีทั้งองค์ประกอบของความเป็นวิถีพุทธซึ่งมีกำหนดไว้ทั้งสิ้น ๒๙ ข้อ เป็นคู่มือที่มีความชัดเจนเป็นอย่างมาก ผมคิดว่ากว่าจะทำได้ถึงขนาดนี้ ในส่วนของผู้ที่ผลักดันในเชิงนโยบายเขาทำได้ถึงขนาดนี้แล้วเสียดายว่า ถ้าไปทิ้งแล้วมันจะสูญเปล่าไม่มีคนผลักดันต่อ เพราะฉะนั้น โดยรวมของสภาพการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำมีสภาพการบริหารอย่างไร ผมคิดว่ามันก็เป็นอย่างนี้ คือแบ่งเป็นส่วนๆ

๑) ส่วนที่เป็นนโยบายรัฐบาล กระทรวงที่รับผิดชอบ

๒) ส่วนที่เป็นนโยบายของคณะสงฆ์

๓) ส่วนที่เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ที่มาจากรากฐานรัฐบาล คณะสงฆ์ และมหาจุฬาฯ ที่รับผิดชอบทางด้านนี้ บุคลากรมีอยู่แล้ว ทางที่จะเดินต่อไปยังได้อีก และตัวชี้วัดกรอบยุทธศาสตร์ต่างๆ ก็มีพร้อมอยู่แล้ว แต่ว่าความต่อเนื่องทุกภาคของทุกภาคส่วนที่จะผลักดันเรื่องนี้ ณ ปัจจุบันนี้ไม่มีแล้ว ซึ่งมีแต่เพียงระดับปัจเจกเท่านั้น ระดับนโยบาย ที่จะผลักดันก็ไม่มีอันนี้เป็นภาพรวมของประเด็นที่ ๒

๒.สภาพโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไรในปัจจุบัน

เราจะต้องเอาสามขามารวมกัน ๑.โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ๒.โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ ๓. โรงเรียนวิถีพุทธ โครงการโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำหรือโรงเรียนวิถีพุทธจะเอาโรงเรียนในฝันที่มีแนวทางพอสมควรแล้ว เอาโครงการดังกล่าวมารวมใส่เป็นสามขา เพราะว่า ณ ขณะนี้เราต้องเอาฐานงบประมาณ ๔๐๐ ล้านบาท ทั้งมหามกุฏราชฯ. และมหาจุฬาฯ. และครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประมาณ ๒๐,๐๐๐ อัตรา ซึ่งถือว่าเป็นฐานที่สำคัญเพราะเป็นแกน เมื่อเสร็จแล้วก็จัดแจงว่าอันไหนจะเป็นวิถีพุทธ เอานโยบายยุทธศาสตร์กลยุทธ์ที่ได้ทำเอาไว้แล้ว องค์กรประกอบ (KPI) มาเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบความสำเร็จความล้มเหลวของโรงเรียนทั้งหลายที่ดำเนินการเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ เมื่อเสร็จแล้วเข้าเกณฑ์เหมือนอย่างการให้ป้ายหมู่บ้านต่างๆ แต่เราไม่ทำแบบนั้น เราอาจมีลักษณะเป็นไอโซ่ หรืออะไรก็ได้แล้วแต่ แต่ต้องขึ้นอยู่กับบริหารจัดการของโครงการพระสอนศีลธรรม ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนที่เข้าโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ โรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝัน หรือสิ่งต่างๆ ไปประเมินทั้งหมด แล้วให้ตราเดียว คือตราที่เป็นโรงเรียนวิถีพุทธจริงๆ และมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นนโยบายระดับสูง ในส่วนที่เป็นผู้บริหารของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเป็นเรื่องยากมากที่จะให้ก้าวไปเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ผมคิดว่าจะต้องสร้างต้นแบบ หนึ่งต้นแบบของความสำเร็จ จะต้องสร้างขึ้น มา จะต้องพิจารณาว่าจังหวัดหนึ่งต้องการเท่าไร อำเภอหนึ่งต้องการเท่าไร สร้างให้เป็นต้นแบบมาให้ได้ ให้ได้ประจักษ์ว่าทำถึงขั้นแล้วได้ผลลัพธ์อย่างนี้ ในส่วนของผู้บริหารจะต้องทำอย่างไรบ้าง คือต้องสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้บริหารก่อน ถ้าอย่างนั้นก็จะไม่ประสบความสำเร็จ หากเป็นของรัฐบาลก็มีการเปลี่ยนโรงเรียนอยู่บ่อยๆ ผู้บริหาร ครูสอน ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะในแต่ละด้าน อย่างน้อยคือ ศีล ๕ แต่ไม่ใช่เชิงกายภาพ ไม่ใช่การนุ่งขาวห่มขาว แต่จะต้องมีแนวทางในการอบรมกล่อมเกล่า เอามาสอบธรรมศึกษาเองผมก็ไม่เห็นด้วย เอามาสอบธรรมศึกษาก็ได้ทุกคนก็เป็นเพียงเปลือกนอกอีก เหมือนกับตำรวจทำถึงแม้ว่าจะเป็นแบบเปลือกแต่ผมก็เห็นด้วย ผู้ที่จะมาเป็นผู้กำกับก็ต้องมาปฏิบัติธรรม เมื่อก่อนก็ไปวัดพิบูล ดูแล้วลำบากเขาก็มาที่มหาจุฬา ซึ่งผมก็ไปปิดโครงการให้ประจำ คุณก็จะขึ้นเป็นผู้กำกับ ต้องอบรมหลักสูตรนี้แต่ว่าในหลักสูตรนี้ก็มีกิจกรรมการปฏิบัติธรรม ๓-๔ วัน นี่แหละคณะอาจารย์ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธจะต้องเป็นอย่างนี้ ต้องผ่านหลักสูตรนี้ แล้วถ้าผ่านแล้วได้ใบประกาศนียบัตรแล้วไปติดป้ายเอาไว้มันก็ไม่ใช่ หนึ่งปีต้องเข้ารับการอบรมอย่างไร คือในส่วนที่เป็นบุคลากร ผู้บริหาร คณาจารย์ ส่วนที่ ๑ คือ ในเชิงนโยบาย เอาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาเป็นแกนกลาง ในการขับเคลื่อนเพื่อให้เป็นหลักในการเดิน เป็นทั้งผู้ประเมินและผลักดัน ๒. ผู้บริหารบุคลากรทุกภาคส่วนของแต่ละโรงเรียนต้องมีกิจกรรมอบรมกล่อมเกล่าสร้างคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ตามหลักไตรสิกขา ๓. กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน อยากจะให้ในเรื่องของนโยบาย เก่ง ดี มีสุข นั่นก็คือ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ซึ่งใช้คำใหญ่ (คีย์เวิร์ด) ได้ถูกต้องแล้ว เพื่อให้เป็นผลในการปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมให้ความรู้ทางวิชาการ ในขณะเดียวกันกิจกรรมในการอบรมกล่อม

เกลาก็จะต้องควบคู่กันไปไม่ว่าจะเป็นรายวิชาใดก็แล้วแต่ เช่น อาจารย์ที่สอนอยู่นั้น ถ้ามีอะไรที่ผิดปกติด้านกริยามารยาทต้องทำหน้าที่เป็นปรโตโมสะ เป็นคนชี้แนะในทันทีทันใด ถ้ามีปัญหามาก็ให้เป็นหน้าที่ของอาจารย์ฝ่ายปกครองมารับไป อาจารย์ฝ่ายปกครองจะต้องไปจัดค่อยพุทธบุตร ค่ายคุณธรรมเสียเวลาออกนอกพื้นที่อีก เพราะฉะนั้น ในกระบวนการเรียนการสอนให้ความรู้ และสอดแทรกคุณธรรม คือ คำอบรมสั่งสอน เช่น การพูดกับผู้ใหญ่ควรทำอย่างไร การเดิน การนั่ง การแสดงความเคารพ ควรทำอย่างไร ถ้ามีอะไรที่ผิดพลาดขึ้นมา ไม่ได้ไม่งามก็ต้องให้สติโดยเร็ว เรียกว่าการให้ศึกษาเล่าเรียนและการอบรมควบคู่กันไป ในกรณีที่จะทำให้ยั่งยืน ผมคิดว่า หลักของไตรสิกขาที่จะอบรมกล่อมเกล่าให้มีระเบียบวินัยทางด้านกายวาจาที่ดี ทางด้านจิตใจที่มีสมาธิมั่นคง ขยันขันแข็ง ทางด้านวิจิตรเข้ากับหลักปรัศัทธิธรรม ๗ ก็ดี ผมคิดว่าจะต้องมีกิจกรรมปลูกฝังเรื่องพวกนี้อยู่เป็นประจำคือ เรื่องของศีล สมาธิ ปัญญา ในกระบวนการเรียนการสอน ในปริยัติได้แล้ว ปฏิบัติได้แล้ว ปฏิเวธก็ย่อมได้เช่นกัน เพราะได้ปริยัติ ปฏิบัติแล้ว ปฏิเวธก็ได้เอง ให้ได้ครบถ้วน เก่ง ดี มีสุข อย่างที่ได้กล่าวไว้ ไม่ต้องไปเถียงกันว่า เก่งต้องมาก่อนดี ปริยัติ คือ เก่ง ปฏิบัติ คือ ดี ปฏิเวธ คือ มีความสุข อันนี้คือส่วนที่เป็นนักเรียน ผมคิดว่า ต้องมีกระบวนการอบรมกล่อมเกล่าในชั้นเรียน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีวิตศึกษาเล่าเรียนควบคู่กันไป

๒. เพื่อให้ยั่งยืน เพื่อให้เติบโตอย่างมีความสุขทั้งวิชาการและวิชาชีพ เก่ง ดี มีสุข ผมคิดว่าหลักของไตรสิกขา คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ๓ อย่างในกิจกรรมการเรียนการสอนควบคู่กันไป แล้วค่อยเสริมเข้าไป

๔. ในเรื่องของกายภาพผมเห็นด้วยที่ทำกันอยู่ในปัจจุบันนี้ แต่ว่าไม่ยั่งยืน คือ สะอาดสว่าง สงบ คือเอาวัดเป็นตัวอย่าง วัดในกรุงเทพ วัดในซานเมืองมองจากภายนอกก็สวยทุกวัด หาเงินสร้างได้ดีมาก แต่ว่าข้างในรกทุกวัด ผมดูแล้ว ในเรื่องของการบริหารจัดการอย่าให้มีแหล่งเสื่อมโทรมคือแหล่งเพาะพันธุ์ยุ่งวุ่นวายๆ ให้วัดสะอาด สว่าง สงบ เหมือนกับเราไปดูประเทศสิงคโปร์ มาเลเซียความเสื่อมโทรมไม่มี ผมไม่เห็นว่ามีไหนเสื่อมโทรมเลย อย่าไปว่าทั้งประเทศเลย โรงเรียนเล็กนิดเดียว สะอาด สว่าง สงบ ด้านกายภาพ มีสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาอยู่ในที่ๆเหมาะสม ถ้าเป็นภาพต้องเป็นภาพที่ได้รับการออกแบบทำมาอย่างแน่นหนาและติดไว้อย่างถาวร ไม่ใช่โปสเตอร์ติดกาถูกแดด ถูกลม สีเพี้ยนเปลือย ขาดวัน ไม่ใช่ต้องเป็นภาพที่ไปใส่กรอบแน่นหนาติดเอาไว้ป้องกันแดดลมฝนอย่างดี เป็นพุทธรูปที่ตั้งไว้ในที่ๆเหมาะสม ไม่ใช่พระพุทธรูปตากแดดตากลม อยู่ตามข้างห้องน้ำ ห้องส้วมก็ไม่ใช่ ด้วยหลักมีสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์สถาปัตยกรรม ปฎิมากรรมทางพระพุทธศาสนา หนังสือ ตำราทางพระพุทธศาสนา จิตกรรมต่างๆ ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา แต่ขอว่านำเสนออย่างเหมาะสม มีความเป็นปูชนียวัตถุ ปูชนียสถานอย่างแท้จริง ผมคิดว่าควรเพิ่มสิ่งเหล่านี้เข้าไป คือ ให้ชุมชนเขามองแล้วเขาศรัทธาเลื่อมใส ไม่ต้องไปชวนเขามา คือต้องสอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ชุมชนรอบด้านก็จะมาเอง

กระบวนการโรงเรียนวิถีพุทธมีกระบวนการอย่างไรบ้าง การเรียนรู้ชุมชนชอบหรือไม่ ณ ขณะนี้เรามีทัศนคติในเชิงลบ ไม่แต่ผมหรอก ผมเห็นโครงการนี้มา ก็เห็นความล้มเหลวพูดได้เลย เพราะอาจจะมีปัจจัยที่ใหญ่กว่านี้ ผมเห็นเจ้าภาพผู้ที่รับผิดชอบเป็นพวกแฟนพันธ์แท้ และพวกที่เกษียณแล้วที่อยู่ในทีมของอาจารย์วิชาญ

๒. รัฐบาลไม่ค่อยมั่นคง พร้อมทั้งมีโครงการต่างๆ ที่ถูกยกเลิกหมดเป็นวิถีคิดของคนในภูมิภาคนี้ อันนี้เป็นปัญหาใหญ่ ถ้าเราคิดเหมือนญี่ปุ่น เหมือนเกาหลี ได้ ญี่ปุ่นก็อยู่สบายอยู่บ่อยๆ งานที่อยู่ตรงนั้นจะไม่ไปแต่งงานเด็ดขาด งานที่เขาวางเอาไว้เป็นนโยบายของชาติถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จะเปลี่ยนไม่ได้ เขามาก็ไปนั่งแล้วก็ทำต่อ แต่ของเราที่ลื้อออกหมด ไม่ทำต่อ อันนี้เป็นวิถีคิดของพวกเรา และเพื่อนบ้าน คิดพอกัน ผมจึงว่ามันล้มเหลวก่อตั้งมาก็ล้มเหลว เพราะฉะนั้น ผมจึงเลือกชุมชนก่อน เพราะชุมชนชินกับวัฒนธรรมไฟไหม้ฟางเขาก็คงเฉยๆ โครงการต่างๆ มากี่รู้สึกเฉยๆ เยอะแยะมากมาย ตั้งแต่หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง อปต. หนึ่งตำบลหนึ่งทุน ก็ไปลื้อของเขาทิ้ง แม้แต่โครงการที่สร้างเด็กผลิตบุคลากรก็ยังไม่สร้างต่อ เพราะฉะนั้น ไม่ใช่เฉพาะในชุมชน ถ้าเห็นเรื่องอย่างนี้มาก็ไม่รู้สึกในเชิงบวก เป็นอุเบกขาแปลกๆ ไม่ใช่อุเบกขาตามหลักของพรหมวิหาร ๔ ด้วยเข้าไป อุเบกขาแบบمينเฉย ไม่สนับสนุน ไม่คัดค้าน เป็นเพียงผู้นั่งดูเท่านั้น การรู้หลักความเป็นจริงตามแนวพุทธหรือไม่ ผมคิดว่า ต้องไปศึกษาความคิดเห็นของหลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์ ให้ละเอียดในทุกๆ เรื่อง ท่านวางหลักของท่านไว้ล่าสุดสามไตร คือ ไตรลักษณ์ ไตรสิกขา ไตรรัตน์ ในกระบวนการเรียนการสอนตามหลักการพุทธ เรื่องไตรลักษณ์ต้องศึกษาอบรมต้องมี เข้าใจชีวิตคือไตรสิกขา แล้วศรัทธาต้องมีไตรรัตน์

๑. ถ้าเรื่องศรัทธาคุณต้องศรัทธาในพระรัตนตรัย
๒. อบรมและพัฒนาตัวเองต้องปฏิบัติตามหลักของไตรสิกขา
๓. ให้มีชีวิตเข้าใจเพื่อนบ้าน เข้าใจโลก อันนี้เราต้องรู้ไตรลักษณ์

ก็ไปพิจารณาว่าเดินตามหลักสามไตรดังกล่าวหรือไม่ เรียนรู้ไปตามหลักจริงไหม หลักไตรทั้งสามต้องนำมาบูรณาการทั้งสามไตรต้องครบ ถ้าได้สามไตรก็ได้ตามหลักของวิถีพุทธ ถ้าไม่ได้สามไตรก็คือยังไม่ใช่ การเรียนเรื่องพุทธประวัติ พุทธสาวกก็ไม่ได้จัดเข้าอยู่ในกรอบนี้ แม้แต่สาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาก็มีองค์ประกอบเหล่านี้เหมือนกันแต่ว่าพวกที่เอาไปใช้จับประเด็นไม่ถูกเราก็สอนไปเรื่อย มีเวลาก็สอนไป ไม่มีเวลาก็สอนเพียงแค่นี้ หากเราจะปลูกฝังศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ศรัทธาต่อชาติบ้านเมือง ก็นำหลักของไตรลักษณ์มาใช้เป็นกรอบ เช่น ถ้าศรัทธาพระสงฆ์ก็เรียนเรื่องพุทธประวัติ ศรัทธาพระพุทธเจ้าก็เรียนเช่นกัน ถ้าเป็นเรื่องของการฝึกฝนอบรมตัวเองต้องเป็นเรื่องของไตรสิกขา เรื่องเข้าใจชีวิตก็ต้องเรื่องไตรลักษณ์ ต้องนำหลักการทั้งสามอย่างมาบูรณาการ

๓. ปัจจัยอะไร ที่มีผลต่อคน ชุมชน หลักธรรม

ปัจจัยที่มีผลในการบริหารในด้านคน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑. คนคือ ผู้บริหาร สถานศึกษา และ ๒. ครูที่สอนอยู่ในสถานศึกษานั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีผลกระทบมากทั้งในเชิงลบและในเชิงบวก อย่างที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี้ ถ้าต้องการให้ประสบความสำเร็จก็คือตัวผู้บริหารต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีกัตตัญญตาดันตะอย่างแท้จริง คือการมีอิทธิบาท ๔ ขึ้นมาในจิตใจ แต่ว่าการที่จะสร้างอิทธิบาท ๔ ขึ้นมาในจิตใจของคน ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก ผมคิดว่าต้องมีองค์ประกอบ ๓ อย่าง

๑. นโยบายของรัฐบาล

๒. ตัวอย่างของความสำเร็จ ลองชี้ให้ดูซิว่าถ้าโครงการนี้สำเร็จมันจะไปอยู่จุดไหน คือ นิโธร เช่น เมื่อเราพูดถึงโรงเรียนที่มีการบูรณาการทั้งสามไตร เราอ้างโรงเรียนทอศรี จะต้องมตัวอย่างของความสำเร็จมาก พูดง่ายๆ ไปเอามาจากต่างประเทศก็ได้ เป็นการสร้างความอึกเขม ฉันทะก็จะเกิด อิทธิบาท ๔ ก็เกิด เป็นการได้แรงบันดาลใจไปดูหลักรูปแบบการบริหารจัดการ ไปเอากลุ่มในโรงเรียนสเกดเนเวียมีภาพให้ดูให้เห็นอยู่เป็นประจำ ทางรัฐบาลมีนโยบายอย่างชัดเจน คือ ให้เขาดูตัวอย่างแห่งความสำเร็จเพื่อให้เขาได้เกิดอุปนิสัยในอิทธิบาท ๔ ในตัวของผู้บริหาร คณาจารย์ รวมทั้งนักเรียนด้วย ถ้าประสบความสำเร็จคนก็มีศักยภาพทำได้ขนาดนี้ การแย่งกันใช้ไอโฟนโทรศัพท์ต้องไปดูว่าคนที่สร้างเขาไปทำอะไรมา ดูคนผลิต ไม่ใช่ดูคนให้นโยบายอย่างเดียว ความจริงก็ไม่ได้ไปกินเหลืกลไหลมาจากไหน แต่ความคิดของเขามันมีความลึกซึ้งซับซ้อนลึกซึ้งได้ เพราะเขาทำให้เห็นถึงที่มาที่ไป คือ การพัฒนาตนตามหลักของไตรสิกขานี้แหละ ทำให้เกิดพลังพิเศษเพราะพวกนี้ต้องมีพลังพิเศษ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติตามหลักของไตรสิกขา จึงเป็นการหาวิธีแห่งความสำเร็จและชีวิตต้นทางแห่งความสำเร็จมันมาจากไหน ต้องชี้ให้เห็นอยู่บ่อยๆ ผมชอบหนังสือสี่สิ่งปรี่สองเรื่องซึ่งเห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างหนังสือขึ้น และมีซีดีแจกไปทั่ว เรื่องชื่อว่าป้อเปี้ยะ อีกเรื่องหนึ่งชื่อ Small note เป็นการสร้างความอึกเขมให้กับคนในชาติ คือดูแล้วเกิดแรงบันดาลใจ เพราะฉะนั้นต้องหาตัวอย่างแห่งความสำเร็จให้เกิดแรงบันดาลใจที่อยากจะทำอย่างนั้นบ้าง เรียกว่ากัตตัญญตาดันตะ กุศลฉันทะ เพื่อให้เกิดแรงผลัก

๓. กิจกรรมที่จะสร้างคน จะต้องมิจิจกรรมอะไรบ้าง ต้องผ่านหลักสูตรต่างๆ หลักสูตรระดับชาติ เราจะสร้างคนให้มาอยู่ในโรงเรียนวิถิพุทธให้เข้มแข็ง เรามีหลักสูตร มิจิจกรรมอย่างไร

งบประมาณ ถ้าพูดถึงงบประมาณใหม่ก็จะมีปัญหาอีกเพราะฉะนั้นก็ใช้งบประมาณตัวเก่าที่มีอยู่แล้ว แต่ว่างบประมาณเก่าที่มีอยู่แล้วที่นำไปใช้ในการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การหลักสูตร จะต้องแบ่งส่วนหนึ่งที่เน้นโรงเรียนวิถิพุทธโดยเฉพาะ แสดงว่ามีความจำเป็น เพียงแต่ว่างบประมาณใหม่ก็ไล่ลงไปแต่น้อย เอาของเก่ามาเน้นเรื่องวิถิพุทธแทนที่จะเน้นเรื่องนั้นเรื่องนี้

ชุมชนนั้นทุกวันนี้ก็เฉยๆ เพราะว่ามันชินกับความล้มเหลว แต่เป็นตัวจักรที่สำคัญ ผมไม่มีความเชี่ยวชาญการบริหารแบบมีส่วนร่วม (บวร) ชุมชนจะหนุนเต็มที่เมื่อเราประสบ ความสำเร็จแล้ว ลูกก็จะเอามาเรียนที่นี่ ถ้าชุมชนที่อยู่ใกล้โรงเรียนถ้าไม่ได้เรื่องคนที่อยู่ไกลจะเอาลูก มาเรียนก็ไม่ไว้ใจ ฉะนั้นการทำชุมชนรอบๆ ให้เป็นชุมชนสีเขียวให้เป็นชุมชนสะอาด สวย สงบ ก็จะ เป็นแม่เหล็กดึงดูดคนจากถิ่นไกลเข้ามาสนับสนุนเป็นพลังบวกมหาศาลซึ่งมีความสำคัญมาก

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านวิชาการ ทุกโรงเรียนมีระบบ การบริหารจัดการตามกฎกระทรวงอยู่แล้ว คือ การบริหารงานวิชาการ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ สำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พุทธศักราช ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) และแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พุทธศักราช ๒๕๕๒-๒๕๕๙) ที่ประกอบด้วย “กระบวนการบริหารงานวิชาการ การวางแผนการ บริหารงาน การกำหนดยุทธศาสตร์ การนำแผนการบริหารงานวิชาการสู่การปฏิบัติ การนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลงานวิชาการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ที่ต้องแสดง บทบาทสำคัญในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ บทบาทการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อ การบริหารงานวิชาการ และบทบาทการพัฒนาสถานศึกษาด้านวิชาการ” งานวิชาการจริงๆ และมีความไม่สลับซับซ้อนอย่างที่เข้าใจ หากบุคลากรในสถานศึกษาทำการศึกษาและจัดระดับความสำคัญ ให้สอดคล้องกับชีวิตและระบบการดำเนินการในทุกภาคส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ วิชาเกี่ยวกับ ศาสนาจะอยู่ในหมวดที่ ๔ คือ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนใดที่สมัครเข้าโครงการ โรงเรียน วิถีพุทธ จะต้องบูรณาการวิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับรายวิชาในกลุ่ม ๘ สาระการเรียนรู้ให้ ได้

**๒.พระมหาวิชาญ สุวิชาโน (บัวบาน) ตำแหน่งรักษาการผู้อำนวยการ ส่วนวางแผนและ
พัฒนาการอบรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ พระอาจารย์มหาวิชาญ สุวิชาโน ซึ่งถือว่าเป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ หรือว่าผู้ก่อตั้งโรงเรียนวิถิพุทธ อยากให้พระอาจารย์ได้นำเสนอวิธีคิด และทำอะไรให้โรงเรียนเป็นวิถิพุทธชั้นนำ และสามารถครอบครองโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาทั่วไปและแนวคิดของพระอาจารย์มีวิธีคิดอย่างไรว่าวิถิพุทธถึงได้ออกมาเป็นรูปแบบที่น่าจิตใจของนักเรียนและประชาชนทั่วไปได้

โรงเรียนวิถิพุทธนี้ เป็นความพยายามเอาปรัชญาการศึกษามาจัดการศึกษา คือปรัชญาของพระพุทธศาสนาจัดการศึกษา ปรัชญาของพระพุทธศาสนาสามารถประยุกต์มาได้หลายทาง เช่น เอาไปประยุกต์ในรัฐศาสตร์ อปธานิยธรรม การประชุม พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเล็ก การสังฆกรรมประยุกต์ในรัฐศาสตร์ ผมก็สนใจในการศึกษาร่วมกับ สนก.คือ ส่วนงานหนึ่งของ สพฐ. ก็ได้อ่านงานเขียนของพระพรหมคุณาภรณ์ พระพรหมบัณฑิต ประกอบกัน และสนใจว่ามันจะเป็นรูปธรรมอย่างไร เดิมที วิถิพุทธเกิดจากมติ ค.ร.ม. ของสมัชชาบาลทักซึน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ผลทำให้เกิดโรงเรียน ๕ รูปแบบ โรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนเทคโนโลยี ฯ และใน ๕ รูปแบบนั้นมีวิถิพุทธด้วย คล้ายๆ ว่าให้โรงเรียนสมัครใจว่าจะทำรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งให้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

เป็นอัตลักษณ์ ปัจจุบันเรียกอัตลักษณ์เมื่อก่อนยังไม่มีชื่อนี้ ใน ๕ รูปแบบนี้ โรงเรียนสามารถสมัครได้ ก็เกิดวิวิพุทธ แล้วเมื่อประกาศ มหาเถรสมาคมได้นำเข้าที่ประชุม แล้วจึงได้ประกาศให้วัดสนับสนุน โรงเรียนแบบนี้ มีโรงเรียนสมัครเป็นจำนวนมากเป็นหมื่นโรงก็ได้ดำเนินการมาแบบนี้ อธิการบดี มจร. ก็ได้นำเข้าสู่ที่ประชุมของผู้บริหาร และร่วมมือกับ สพฐ. จัดประชุมคุณครู ช่วงนั้นอธิการมีความรู้สึกว่าการเรียนวิวิพุทธมีมากมายถึงหนึ่งหมื่นห้าพันโรง ถึง สองหมื่นโรง จะทำอะไรให้มีคุณภาพ ต้องให้เรียนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างเป็นผลเป็นมรรคทำนิจจึงจัดทำสาระการเรียนรู้ ประกอบกับช่วงนั้น มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ใหม่ทั้งหมดครบทุกสาระ ท่านจึงเลือกสองเรื่องมาด้วยกัน คือ โรงเรียนพุทธสมัคร และโรงเรียนการปรับสาระการเรียนรู้ ปรับปรุงหลักสูตร ๒๕๔๐ จึงได้เสนอผังมโนทัศน์การสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ซึ่ง ณ ขณะนี้ก็เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่ มจร. ได้ทำ เมื่อมาทำสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรวิวิพุทธก็ถูกทิ้งห่างๆ ซึ่งปล่อยให้ศึกษานิเทศน์ทำ เขตพื้นที่ การศึกษาก็ทำตัวซี้ด ในช่วงนั้น มจร. ได้ไปถามพระพรหมคุณาภรณ์ เกี่ยวกับการทำตัวซี้ดด้วย จำนวน ๕๔ ตัวซี้ด เรียกว่ามาตรฐาน ๔ ด้าน หรือ Input, Output, Outcome, Impact ๔ เรื่อง และมีแขนงย่อยอีกมากมาย สพฐ. จึงประกาศให้เขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นยุคที่หนึ่งของวิวิพุทธ ต่อมาในยุคที่ ๒ มีการปฏิรูปและการทำรัฐประหาร ปี ๒๕๔๙ รัฐบาลจึงให้มีการเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนวิวิพุทธเป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ เนื่องจากผู้นำนับถือศาสนาอิสลาม เพื่อความสอดคล้องและสมานฉันท์ในช่วงนั้น ผมก็มาทำในช่วงนี้ สนก. ก็ไม่ได้ช่วงทำ เนื่องจากว่าจะประเมินโรงเรียนวิวิพุทธอย่างไร เมื่อเราจะเริ่มประเมิน เมื่องานส่งให้เขตรับผิดชอบ รวบรวมงานได้ยากมาก หมายความว่าแค่เราไปขอชื่อนี้ก็ยากแล้ว เขาก็ไม่ให้ความร่วมมือเพราะเราเป็นคนนอก ท้ายที่สุดก็มีวิธีทำ คือ การทำแบบวิธีที่เรียกว่า TOR ซึ่งเป็นสัญญาระหว่างกระทรวงกับ มจร. ได้สำรวจทำเว็บไซต์ ในยุคที่สองเรียกว่า Eva-cab มาจากคำว่า Evaluating and Coaching Eva มาจากคำว่า Evaluation, Evaluate, Cab คือ Coaching and Improve and Approve, Evaluate Coaching and Approve Program เป็นโปรแกรมคำนวณผลให้โรงเรียนสมัครมาและมี Database ดูแลโรงเรียน นี่เป็นวิธีที่จะได้ชื่อโรงเรียนมา เพราะเราไม่มีข้อมูลของศึกษานิเทศน์ก็ไม่ได้บันทึกไว้ ดูเหมือนว่าโรงเรียนวิวิพุทธจะมีชื่อ แต่ไม่มีฐานข้อมูล แค่ทำให้รัฐบาลเห็นว่า มี ที่ว่าหนึ่งหมื่นห้า เราหาชื่อที่สพฐ.ไม่ได้ จนกระทั่งเกิด Evacab Program คำว่าโปรแกรมเป็นฐานข้อมูลในเว็บไซต์ที่ผมทำจากงบของสพฐ. ที่ให้มา โรงเรียนถ้าพูดง่ายๆ คือการประเมินผลออนไลน์ การประเมินตนเองแบบออนไลน์ ทำซาออนไลน์ แทนที่จะส่งเล่มมา ปีแรกให้ส่งเล่มเกิดหยาและไม่ครบ การที่จะวิเคราะห์หรือประเมินผลเพื่อให้คะแนนนั้นจะต้องมีการประเมินตนเองใช้ใหม่ครับ สมศ.จะลงมาประเมินแต่เราไม่มีงบให้ประเมินส่งเล่มมาจึงมีการให้เกรด ดี-ชั่ว ถูก-ผิด มากน้อยตามเกณฑ์ที่ทำ และส่งพระไปประเมิน ในช่วงนั้นลงสนาม ๗๐๐ โรง งบไม่มาก หนึ่งล้านสองล้าน ก็แบ่งกันท่านไปสิบโรง ผมไปยี่สิบโรง เอาเหตุการณ์มารวมกันแล้วจึงประกาศโรงเรียนดีเยี่ยม พอใช้ แต่กลุ่มเป้าหมายในช่วงนั้นสำรวจ

ได้แค่ ๗,๐๐๐ โรง ที่บอกว่าโรงเรียนสมัครเป็นหมื่นๆ โรง ขอชื่อจริงๆ ได้ ๗,๐๐๐ โรง คือเขาไม่มีชื่อ ให้นั้นคือปัญหาในยุคแรกๆ ผมก็เข้ามาคลุกกับปัญหาจริงๆ ผู้ใหญ่ก็เหมือนกับว่าวางอุเบกขากับเรื่องนี้แล้ว มันเป็นมติ ครม. มศ. ประกาศ แล้วก็บวมไปแล้ว อะไรที่บวมไปแล้วมันก็ซาลงเหมือนหมูบ้านคุณธรรม เหมือนบ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง หมูบ้านศีล ๕ ผมตั้งใจว่าเรื่องไหนที่ทำไว้ดีแล้วผมไม่อยากจะให้มันหายจริงนะ

๑. ประยุกต์พุทธธรรมในการเรียนการสอนให้เป็นรูปธรรมเลย

๒. ต้องมีฐานข้อมูลในการตัดสินใจ คือให้ทำแล้วทำจริง ดังนั้นเอามาขอฐานข้อมูล การตัดสินใจที่ไม่มีข้อมูลเป็นการตัดสินใจที่มั่วมาก

๓. คือทำอะไรให้พุทธธรรมเข้าถึงตัวเด็ก และทำเป็นรูปธรรมชัดเจนและทำให้เกิดเป็นยุคที่ ๓ ในยุคที่ ๓ เรียกว่า อัตลักษณ์วิถีพุทธ ๒๙ ประการ

ประเด็นที่ ๒ ถ้าอย่างนั้นสามารถเข้าถึงวิถีพุทธชั้นนำได้เลยหรือเปล่า หรือยังไม่ถึง ? เกี่ยวกับด้านอัตลักษณ์

วิถีพุทธชั้นนำที่พูดประการแรก อาจจะหมายถึงคุณธรรมชั้นนำก็ได้ แต่ว่าอันนั้นมาตรฐานจะน้อยมากเพราะว่าเราอยู่ในยุคเริ่มต้นของการลงมือทำจากข้อมูล คือ ช่วงก่อนหน้านั้นในยุคที่หนึ่งยังไม่มีข้อมูล ผู้ใหญ่ทำในเชิงของนโยบาย ยุคที่ ๑ พูดว่าเชิงนโยบาย ในยุคที่ ๒ โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ เพราะว่ารัฐบาลกำหนดให้รูปแบบอย่างนั้น และมีบ้านคุณธรรมชั้นนำ ยุคที่ ๓ โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำมีเกณฑ์ ยุคที่ ๓ เป็นแบบนี้เพราะว่าเราทำเว็บไซต์ขึ้นมาใหม่เรียกว่าเว็บไซต์วิถีพุทธเลย ยกเลิกระบบเก่าทั้งหมด ถ้าโรงเรียนใดที่ต้องการสมัครโรงเรียนวิถีพุทธจะต้องสมัครแบบออนไลน์ ต้องมีชื่อในฐานระบบ ตอนนี้เรามี ๑๕,๐๐๐ สามารถจับต้องได้ในเว็บไซต์โรงเรียนวิถีพุทธ สื่อสารนิเทศน์ก็มาใช้ข้อมูลของเราผมเป็นคนทำ แล้วเกิดเป็นเจดีย์โมเดล คือยอดแหลมฐานกว้างฐานก็คือ ๑๕,๐๐๐ โรงเรียนที่สมัครมาทั้งหมด แต่เราก็ทำอะไรไม่ได้เพราะไม่มีเงินไปสนับสนุน เราตรวจเยี่ยมก็ไม่ได้ คนที่ทำงานก็คือเขตพื้นที่การศึกษา ที่นี้เมื่อผมต้องการสนับสนุนผมก็เขียนโครงการมา หรือร่วมกับ มจร. ผมของบประมาณของมจร. ซึ่งเป็นบครูประ ในจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ ในจำนวน ๑๕,๐๐๐ ใครจะทำโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำก็ใช้อัตลักษณ์ ๒๙ ประการ ซึ่งมาจาก ๕๔ ตัวแรกในยุคแรกๆ ซึ่งเยอะมาก มาดูว่าตัวไหนทำงาน เราก็คัดออกมา เรียกว่าเป็นอัตลักษณ์เอาตัวที่โดดเด่น อันนี้จะเป็นตัว Input, Output System Thinking ก็เป็นเชิง ประจักษ์เลย เดินเข้าไปเห็นไม่มีพระพุทธรูปก็ไม่มี มีก็มีซัดมาก ซึ่งมาจาก ๕๔ ตัว และมาผสมผสานให้เหมาะสมกลายเป็นอัตลักษณ์ ๑๕,๐๐๐ ทำอัตลักษณ์เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดูแล ตามงานปกติ งบประมาณปกติ เรียกว่างานราชการปกติ ผมเป็นพี่เลี้ยง ถ้าอบรมพระไปสนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษาเรียกว่า พระนิเทศน์วิถีพุทธ ซึ่งก็มีงบอบรมพระส่งให้ไปอยู่ตาเขต และฝากให้ศูนย์ของครูประช่วยด้วย ต่อมาที่ ๒ ของเจดีย์ คือโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ คนละอย่างกับคุณธรรมชั้นนำ ซึ่งมีเกณฑ์ต่างหากว่าทำได้มากกว่า ๒๙ ข้อ

มจร.นี้ส่งพระไปดูภาคสนาม แล้วให้เขียนผลงานและเชิญมาสัมมนาที่ มจร. สัมมนาเสร็จให้ทำการบ้าน เรียกว่าเปิดบ้านวิถีพุทธ ประชุมครูทุกคน มีเกณฑ์ขึ้นมากอีกเรียกว่าวิถีพุทธชั้นนำ เรียกว่า เชิงประจักษ์ ในยุค ๒๕ ประการนี้ โรงเรียนทั่วไปอาจทำไม่เต็มที่ แต่ตอนนี้ต้องทำได้ครบอย่างน้อย ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ผลการประเมินตนเองอยู่ในระดับดีมาก

ประเด็นที่ ๓ อยากทราบว่าโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำได้เพิ่มอะไรให้กับโรงเรียนบ้าง

โรงเรียนวิถีพุทธธรรมดา ๑๕,๐๐๐ ทำไม่ทำเราไม่รู้ หรืออาจจะเขามาว่าทำได้ทำ แต่วิถีพุทธชั้นนำจำต้องทำบางอย่างโดดเด่นให้เป็นเอกลักษณ์ เช่น เดินเข้าไปเด็กใส่เสื้อขาววันธัมมัสสวนะ เศษกระดาษ กล้วยาสติกไม่มี แล้วบูรณาการทุกอย่างเข้าสู่การเรียนรู้ คุณครูต้องมีหัวใจ สิ่งที่เป็นกลไกในเรื่องนี้ก็คือว่าเราจะมีพระไปตรวจเยี่ยม แล้วประเมินตนเองในระดับดีมาก ส่วนอย่างอื่นก็ระดับธรรมดา ต้องส่งงานมาแล้วเราก็ไปเยี่ยม ศึกษาวิเคราะห์ต้องรับประกันให้เราได้ด้วย คือในเขตนี้มี ๑๐๐ โรงเรียนวิถีพุทธธรรมดา แต่ถ้าจะส่งโรงเรียนนี้ไปเขตก็ต้องรับผิดชอบ ต้องมั่นใจว่าเป็นหนึ่งในร้อย คือเขาต้องรับประกันส่วนหนึ่ง เมื่อส่งรายชื่อมาเราก็ส่งพระไปดู ในปีที่แล้วก็ส่งพระกรรมการไปดูด้วย กรรมการเกิดจากสามส่วน คือ ๑. พระนิเทศน์วิถีพุทธซึ่งอบรม PDCA เกี่ยวกับการประเมินผลแล้วเข้าใจ อัตลักษณ์ เข้าใจปรัชญาการศึกษาเชิงพุทธ ๒.ศึกษานิเทศน์ ๓. กรรมการเครือข่ายวิถีพุทธซึ่งเกิดจาก ผอ. ที่สนใจมาร่วมกันเข้าสามส่วนนี้รวมกันไปตรวจเยี่ยมโรงเรียน ยืนยันผลให้เรา ที่เพิ่มให้คือ มีป้ายและโล่ มีงบประมาณดำเนินการให้ ๑๐,๐๐๐ บาท แต่ว่าโรงเรียนบางอย่างรับโล่แล้วจบ โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำเมื่อรับโล่หมายถึงการเริ่มต้นลงมือทำ และมีการตรวจเยี่ยมในภายหลัง และอาจมีการคืนโล่ ในขั้นที่ ๓ ยอดเจดีย์ เรียกว่า โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน คือคัดจากโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำที่มีผลงานดีเด่น ดีเด่นอย่างไร คือ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นตัวอย่างให้สามารถมาดูงานได้ วิถีพุทธพระราชทานจะเริ่มปีนี้ เนื่องจากสมเด็จพระเทพฯ อายุได้ ๖๐ พรรษา จะคัดเลือกเพียง ๒๖ โรงเรียน ซึ่งเท่ากับ ๒๖ พุทธศตวรรษ เพราะฉะนั้นใครที่สมัครโรงเรียนวิถีพุทธแล้วไม่เข้าใจอยากจะก้าวหน้าก็ลองสมัครมาเป็นโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ขึ้นมาเสร็จแล้วก็ยกระดับสมัครเป็นโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ก็จะเป็นเจดีย์สามต่อ นี่ก็คือแผนในการพัฒนา

ประเด็นที่ ๔ ปัจจัยที่มีผลในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธทั้งคน งบประมาณ ชุมชน หลักสูตร มีความพร้อมมากน้อยเพียงใด

คุณครูส่วนน้อยมีความเข้าใจปรัชญาศาสนาเชิงพุทธ คือปัจจุบันที่ทำเพราะว่ามันเป็นโครงการที่ มจร. ให้ช่วยทำ สมก.ให้ช่วยทำก็สมัครมา ๑๕,๐๐๐ ก็แทบไม่รู้อะไรเลย คือเวลาที่เราจะทำอะไรสักอย่างก็จะมีคัมภีร์มี Master Plan, Master Text เหมือนโรงเรียนซัมเมอร์อิว ก็จะมีหนังสือซัมเมอร์อิวออกขาย ส่วนการปกครอง ก็จะมีคัมภีร์การปกครองลัทธิต่างๆ มีคู่มือต่างๆ อ่านแล้วเราอยากทำ ส่วนวิถีพุทธเรายังหามาสเตอร์แพลนของเรายังไม่ได้ เท็กก็ยังไม่ออก ขาดองค์

ความรู้ที่เป็นเรื่องหลักเกี่ยวกับการดำเนินงานวิถิพุทธ ผมยังไม่ได้ทำ จำทำปี่นี้และเผยแพร่ไป ถ้าสามารถแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ก็สามารถนำไปเผยแพร่ต่างประเทศได้เลย

ประเด็นที่ ๕ หลักธรรมอื่นๆ ที่อาจารย์ได้นำไปใช้ในกลุ่มผู้ดำเนินงาน หรือผู้ประกอบการ เป็นหลักธรรมข้อใดบ้างที่จะต้องเน้นเป็นพิเศษคือขาดไม่ได้เลย

ประการแรกเลยเกี่ยวกับพื้นฐาน ก็เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะว่าความสำคัญกับพื้นฐานเป็นอันเดียวกันเพียงแต่ทำให้มันเข้มข้น คือโรงเรียนกับครูหรือชุมชนไม่เข้าใจว่าจะเอาปรัชญาศาสนามาจัดการศึกษาได้อย่างไร อันนี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องอธิบาย แม้แต่ครูที่สมัครเอง ซึ่งผมก็ยังทำไม่ครอบคลุมจะต้องมีวิธีการและให้ทุกโรงเรียนที่สมัครเข้ามาได้ทราบ เอาปรัชญาทางศาสนาไปจัดการศึกษามันจะได้ไหม เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญและเป็นงานท้าทาย แต่เมื่อไปดูศาสนาอื่น โรงเรียนปอเนาะก็ดี ก็เอาปรัชญาศาสนาอิสลามมาจัดทั้งระบบ โรงเรียนชั้นตาครูช โรงเรียนคอนเวนต่างๆ ก็เอาปรัชญาศาสนาคริสต์มาจัด มันก็มีอยู่แล้ว ปรัชญาเชิงพุทธเวลาไปทำมันก็ต้องขึ้นป้ายก็ต้องมีรูปแบบ มีการไหว้พระสวดมนต์ ซึ่งอันนี้ไม่ใช่เพราะเป็นเพียงรูปแบบ หัวใจคือ เอาปรัชญาการศึกษา มาจัดในบริหาร การศึกษา การพัฒนาบุคลากร รูปแบบติดตามการช่วยเหลือนักเรียน การจัดทำหลักสูตร ระบบการประเมินผล ระบบชุมชนสัมพันธ์ ทั้งหมดนี้มีระบบธรรมะอะไรรองรับต้องชัดทั้งระบบ เรียกว่าการศึกษาเชิงพุทธ ไม่ใช่แค่เพียงการไหว้พระสวดมนต์ มีพระเข้าไปสอนเท่านั้น

ประเด็นที่ ๖ กรณีการนำรูปแบบของการศึกษาแบบหลักไตรสิกขา

ลักษณะของการบูรณาการ ไม่ใช่หลักการโดยทั้งหมด ทั้งหมดคือการปฏิบัติ เข้าป่านั่งสมาธิ แต่เราเอามาบูรณาการ หัวใจคือหลักของไตรสิกขา ถ้าหากเป็นชุมชนสัมพันธ์ก็จะใช้หลักธรรมของ ทาน ปิยวาจา และอัสถจริยา หากผอ.มีการจัดประชุม ก็จะใช้หลักอปริหานิยธรรม สาราณียธรรม ธรรมก็จะอยู่ตามกลุ่มงาน ต้องไปดูประกอบ ถ้าอาจารย์ทำเรื่องธรรมที่จำเป็นต้องไปแบ่งแยกว่าในการบริหารใช้ธรรมอะไร ไม่อคติ ๔ อธิปไตย ๓ ในการคุยกับเด็กก็ต้องใช้คำสอนพระราหูล ใช้สุจิตติ เป็นต้น มันแต่ละแผนกแต่หัวใจหลักคือ ไตรสิกขา มรรค ๘

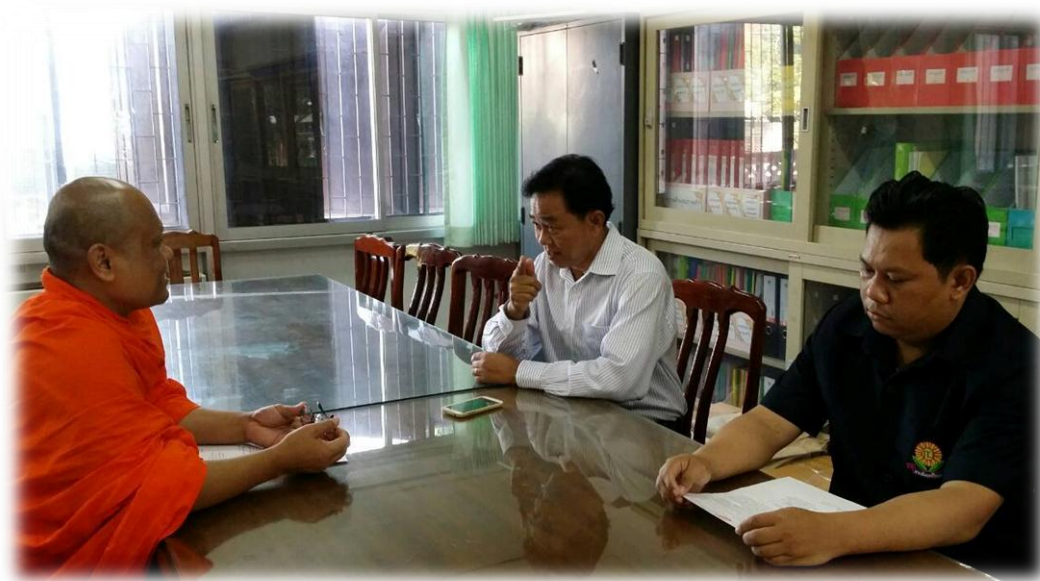
ประเด็นที่ ๗ หลักธรรมฆราวาสธรรม ซึ่งทั่วไปเป็นที่นิยมกัน แต่ว่าหากใช้โดยรวมจะเป็นการประเมินผลได้เลยไหมว่าหลักธรรมข้อนี้เหมาะกับโรงเรียนวิถิพุทธ ตั้งแต่ครู นักเรียน เป็นต้น ควรนำมาเป็นหลักได้เลยหรือไม่?

ไตรสิกขาเป็นแกนหลัก ถ้าหากเรานำกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักเรียน ผู้ปกครอง หลักสูตร กลุ่มผู้ติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถ้ามองว่าฆราวาสธรรมเหมาะกับตัวครู การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในโรงเรียนวิถิพุทธใช้ฆราวาสธรรม แต่การพัฒนาการประชุม ใช้อปริหานิยธรรม นักเรียนอาจใช้ทศ ๖ อย่างนี้เป็นต้น คือใช้ แต่ไม่ใช่ทั้งหมดต้องเอามาแบ่งแผนก คือ ต้องนำมาบูรณาการให้เหมาะสม ถ้าเกิดคู่มือขึ้นก็ชัดเจน แต่ไตรสิกขาเป็นหลัก หมายความว่า นำคนไปสู่เป้าหมาย ไตรสิกขาเป็นหลักวิธีการภาวนา ๔ ไตรสิกขาเป็นหลักของขั้นตอนทุกกลุ่มองค์กรวมเรียกว่าธรรมหรือ

กระบวนการโดยใช้ร่วมกันเรียกว่าภาวนา ๔ ขรवास ๔ ใช้ได้เพียงบางกลุ่ม มาใช้ในการบริหารไม่ได้ใช้ในครอบครัว เพราะฉะนั้นหลักภาวนาสามารถใช้ ๔ ได้ทุกกลุ่ม

ประเด็นที่ ๘ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านวิชาการ สภาพปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาทุกที่ประกอบด้วยงานด้านการจัดหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนิเทศการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางการสอน การกำหนดแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ หลักสูตรและการสอน สื่อการสอน กระบวนการการปรับปรุงการเรียนการสอน งานเหล่านี้โรงเรียนทำอยู่แล้ว เป็นงานปกติสามัญทั่วไป ที่ครูต้องร่วมมือกันรับผิดชอบ สภาพที่เป็นปัญหาและอุปสรรค คือ “โรงเรียนวิถีพุทธ เป็นโครงการอาสาไม่ใช้ระเบียบและบังคับว่าต้องทำทุกโรงเรียน ขึ้นกับความสนใจของแต่ละโรงเรียนว่าจะสนใจเข้าร่วมโครงการหรือไม่ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการต้องจัดการระบบการบริหารเอง โดยจัดระบบการให้สอดคล้องกับแผนการบริหารเดิมที่ทำประจำอยู่แล้ว” สภาพปัจจุบันด้านวิชาการที่เป็นอยู่ คือ “การเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับโรงเรียนที่เน้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระ เพราะมีผลต่อ “การสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน หรือที่คุ้นเคยกันในชื่อ O-NET (Ordinary National Educational Test) คะแนนเฉลี่ยด้านวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของข้อสอบ ทำได้อย่างเดียวที่เข้มข้นและเป็นบังคับแทน คือ กิจกรรมลักษณะเข้าค่ายคุณธรรม ครั้งละไม่เกิน ๒ คือ ๓ วันและเป็นกิจกรรมภาคบังคับ”

๓.นายชาญศักดิ์ ปิ่นแก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนทานสัมฤทธิวิทยา

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนทานสัมฤทธิ์วิทยา

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

๑) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกายภาพ ได้จัดภูมิทัศน์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ศีลธรรม จัดป่านนิเทศ ให้ความรู้ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตกแต่งธรรมมาสน์สำหรับพระอาจารย์ วิทยากร

๒) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกิจกรรมประจำวันธัมมัสสนะ กำหนดกิจกรรมนักเรียนให้เข้าถึงศาสนา ทุกเช้าวันศุกร์โดยนิมนต์ พระอาจารย์รับบาตร และบรรยายธรรม พร้อมจัดตารางเรียนตามความเหมาะสม

๓) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการเรียนการสอน จัดตารางสอนวิชาศีลธรรมในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ป.๓-ป.๕

๔) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน ส่งเสริมทุกจุด ด้านพฤติกรรมของคุณครู

๕) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการส่งเสริมวิถิพุทธ จัดการส่งเสริมด้านงบประมาณ ในแผนปฏิบัติการประจำปี

ประเด็นที่ ๒ การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำตามหลักไตรสิกขา ควรเป็นอย่างไร

ทำตามหลักไตรสิกขา นั่งสมาธิก่อนเรียน จัดกิจกรรมกายบริหารหน้าเสาธง ท่องอาขยาน ค่านิยม๑๒ประการ

ประเด็นที่ ๓ พัฒนาด้านแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากร ชุมชน ผู้ปกครอง ต้องมีส่วนร่วมในทุกๆด้าน เน้นความสำคัญของโรงเรียนวิถิพุทธ ผู้ปกครองร่วมมือให้ลูกหลานปฏิบัติจริงเช่น การไปวัดส่งเสริมโครงการ

อยากให้ภาครัฐ โดยหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เป็นรูปธรรม

ประเด็นที่ ๔ การพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน ควรนำหลักไตรสิกขา มาใช้บูรณาการอย่างไร ควรมีการประเมินสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นที่ ๕ หลักธรรมอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ อย่างไร เป็นการสอนศีล ๕ และฆราวาสธรรม ให้เป็นรูปธรรม โดยเน้นสังคหวัตถุ๔

๔.นางสาวรุ่งตะวัน วัตรนันท์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนประชาอุปถัมภ์

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนประชาอุปถัมภ์

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า โรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ มีความเป็นมาอย่างไร

ในความหมายของครูคือ..ใช้ทรัพยากรทั้งหมดเพื่อพัฒนากระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา ให้เป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็น กลายามิตรการพัฒนาและเป็นตัวอย่างที่ดี

ประเด็นที่ ๒ ท่านคิดว่า สภาพการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

๑) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกายภาพ

เราเน้นที่ ผู้เรียนให้ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนา ผู้เรียนด้วยหลักพุทธธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่น แต่งกายชุดขาวในวันธัมมัสสวนะ เน้นให้ตั้งใจ เป็นเมตตาเป็นต้น

๒) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกิจกรรมประจำวันธัมมัสสวนะ/ กิจกรรมเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ครูพระมาสอน จะมีพระมาสอนอยู่เป็นประจำ

๓) การบริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธชั้นนำ ด้านการเรียนการสอน เรามุ่งเน้น ให้นักเรียนมีคุณลักษณะ วิธีดำรงตน กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนและสังคมโดยไม่เบียดเบียนกันและกัน

๔) การบริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธชั้นนำ ด้านการบริหาร/ จัดการบุคลากร (การมอบหมาย) ให้ครูรับผิดชอบโดยตรงในการกระตุ้นทุกคนทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี การยกย่องผู้ทำดี การปลูกศรัทธาค่านิยมปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อผู้อื่น เป็นต้น

๕) การบริหารโรงเรียนวิสุทธิพุทธชั้นนำ ด้านการส่งเสริมวิสุทธิพุทธ/ พิธีกรรม/ วิถีชีวิต/ การนำหลักธรรมไปใช้

โรงเรียนจัดให้มีการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำความดี กิจกรรมบันทึกความดีของนักเรียนกิจกรรมต้นไม้พูดได้ (เน้นคติธรรม) กิจกรรมสมาทานศีลในวันธัมมัสสวนะ

ประเด็นที่ ๓ โรงเรียนวิสุทธิพุทธชั้นนำ ได้เพิ่มอะไรลงไปโรงเรียนบ้าง

จะเริ่มเห็นความสำคัญของการจัดการคนนั้นวิเคราะห์คนวิเคราะห์ธรรม และลักษณะของการค้นหาบุคลากรแนวร่วมหรือแกนนำ สร้างความเข้าใจด้วยวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะของบุคลากร จัดกิจกรรมที่เป็นตัวอย่างสะท้อนให้เห็นความสำเร็จ ทั้งกิจกรรมรูปธรรม และกิจกรรมพัฒนาจิตให้การยกย่อง ชมเชย แก่บุคลากรที่พัฒนาจนเป็นแบบอย่างได้ ทั้งนี้ได้รับความสนับสนุน จากชุมชนที่เข้าเป็นกรรมศึกษา จะมีบทบาทในการช่วยเหลือเป็นอย่างมาก

ประเด็นที่ ๔ กระบวนการของโรงเรียนวิสุทธิพุทธ มีผลเป็นอย่างไร

อันที่จริงแล้วพุทธศาสนามีศักยภาพที่จะเป็นทางเลือกที่ดีมากสำหรับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะว่าบริโศคนิยมมาก โดยเฉพาะในด้านการตอบสนองความต้องการทางจิตวิญญาณที่ลุ่มลึก และยั่งยืนกว่า บริโศคนิยมนั้นทำได้อย่างมากเพียงแค่ตอบสนองความต้องการชั่วคราวช่วยยามเท่านั้น แต่สุดท้ายก็ไม่อาจจะรับความวิหิงหาได้อย่างแท้จริง มันไม่อาจแก้ปัญหาตัวตนที่คอยก่อทรมานผู้คนอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถทำให้ผู้คนรู้สึกเต็มอิ่มกับชีวิตและเลิกดิ้นรนทะยานอยากอีกต่อไป ตรงข้ามกลับเพิ่มให้เกิดแรงทะยานอยากมากขึ้นและไม่รู้จักพอเสียที ในขณะที่โรงเรียนวิสุทธิพุทธสามารถทำให้ผู้คนข้ามพ้นปัญหาเหล่านี้ไปได้อย่างถึงที่สุด อย่างน้อยก็ทำให้ผู้คนรู้สึกพอและมีความเต็มอิ่มกับชีวิต แต่โรงเรียนวิสุทธิพุทธเวลานี้ได้สูญเสียความสามารถที่จะทำเช่นนั้นไปเพราะสภาพสังคมตกต่ำลงไปมาก ขณะที่หลักธรรมที่สอนกันส่วนใหญ่ก็จำกัดอยู่เพียงเรื่องของท่านและศีล ทำให้ชาวพุทธในปัจจุบันสนใจทำความดีแต่เฉพาะตัวบุคคล ผลประโยชน์แบบโลก ๆ คือ ได้งานดี มีเงินใช้ ไร้โรค ครอบครัวยุติสุข เท่านั้น

การนำโรงเรียนวิสุทธิพุทธมาใช้ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับตนเองก่อนแล้วขยายไปสู่แวดวงของชุมชนซึ่งสนับสนุนอยู่แล้ว สร้างสังคมให้เข้มแข็ง ขณะเดียวกันก็ช่วยกันผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตน กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น ถ้าทำเช่นนี้ได้วิสุทธิพุทธในยุคบริโศคนิยมจึงจะมีอนาคตที่หวังได้..

ประเด็นที่ ๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อย่างไร

ปัจจัยเรื่องคนงบประมาณเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจมีผลต่อการศึกษา เนื่องจากการกำหนดลักษณะของโรงเรียนวิถีพุทธ ปัจจัยที่ ๔ ประการ การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้เรียนหรือนักเรียน ยังไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาคุณธรรมด้านต่างๆ อย่างเพียงพอในการใช้ชีวิตร่วมกัน ครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่ามีปัญหาการที่จะมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาของครู โดยมีข้อเสนอให้พัฒนาครูโดยมีโครงการ ให้ถือศีลตามเทศกาล บ้าง

การมีส่วนร่วมของเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ การร่วมจัดให้มีการบวชชีพรามณ์ตามวัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกชน ท้องถิ่น รัฐบาล หรือบุคคลจัด ควรจะมีการกำหนดสัดส่วนการรับผิดชอบ เช่น กัน

ประเด็นที่ ๖ การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำตามหลักไตรสิกขา ควรเป็นอย่างไร

ใช้ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นกระบวนการปฏิบัติ คือ ศีล เป็นหลักการพัฒนาระดับความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม สมาธิ เป็นหลักการพัฒนาจิตใจให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการคิดพิจารณาตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ ปัญญา เป็นหลักการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ

ประเด็นที่ ๗ หลักธรรมอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ อย่างไร โรงเรียนได้ให้หลักกับนักเรียน คือ

๑. การพึ่งพาตนเอง เป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรยึดถือปฏิบัติ เพราะคนเราทุกคนเมื่อเกิดมาแล้ว ควรต้องช่วยเหลือตนเองโดยไม่พึ่งพาคนอื่นไปเสียหมด

๒. ความกตัญญูกตเวที เป็นหลักธรรมที่เป็นลักษณะของคนดี เพราะคนดีนั้นต้องรู้จักสำนึกในบุญคุณของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง และเมื่อสำนึกในบุญคุณแล้วต้องรู้จักตอบแทนพระคุณของผู้นั้นด้วย

๓. ความมีระเบียบวินัย เป็นหลักธรรมที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม

๔. ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมประเพณีไทย เป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะความเป็นไทย

๕. นางสาววาสนา นาพิมพ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดสมรโกฏิ
(อยู่พูนราษฎร์บำรุง)

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนชุมชนวัดสมรโกฏิ

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

๑) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกายภาพ

โรงเรียนมีการจัดสถานที่ ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมวิถิพุทธ ได้แก่ ลานพระธรรม ชุมพระพุทธรูป ห้องจริยศึกษา บริเวณลานพระธรรมเจดีย์สมรโกฏิ

๒) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกิจกรรมประจำวันธัมมัสสนะ

โรงเรียนจะมีการจัดกิจกรรมทุกสัปดาห์ตั้งแต่อนุบาล-ชั้นประถมศึกษาปีที่๖ ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ และทำบุญวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีกิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าโรงเรียน

๓) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการเรียนการสอน

จัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยพระอาจารย์จากวัดสมรโกฏิ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการบูรณาการ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติและนั่งสมาธิกลางวัน

๔) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน

คณะครู ผู้บริหารและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามแนวพุทธศาสนา ประกอบศาสนพิธีตาม วิถีชาวพุทธ นำแนวทางไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

๕) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ

จัดโครงการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาและนอกสถานที่ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายพระพุทธบุตร กิจกรรมสานสายใยคุณธรรมจริยธรรม เรียนธรรมศึกษา ทำบุญทุก วันอัมมัสสวนะ นั่งสมาธิ กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สอนพระพุทธโดยพระสงฆ์ กิจกรรม แข่งขันตอบปัญหาธรรมศึกษากับหน่วยงานอื่นๆ

ประเด็นที่ ๒ การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำตามหลักไตรสิกขา ควรเป็นอย่างไร

หลักไตรสิกขาบท มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม กิจกรรมบูรณา การในวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ฝึกปฏิบัติจริง พัฒนาด้านแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากร ชุมชน ผู้ปกครอง ต้องมีส่วนร่วมในทุกๆด้าน เน้นความสำคัญของโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้ปกครอง ร่วมมือให้ลูกหลานปฏิบัติจริงเช่นการไปวัดส่งเสริมโครงการ

ด้านกายภาพโรงเรียนควรเพิ่มเติมในการทำป้ายโรงเรียนวิถีพุทธ สุภาชิตต่างๆ ด้าน กิจกรรมวันอัมมัสสวนะควรให้นักเรียนไปทำบุญในวันเสาร์ อาทิตย์ ที่ตรงกับวันอัมมัสสวนะ ด้านการ เรียนการสอนเพิ่มเติมให้นักเรียนบริหารจัดการช่วงบ่ายก่อนเข้าห้องเรียนเป็นต้น

ประเด็นที่ ๓ การพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน ควรนำหลักไตรสิกขา มาใช้บูรณาการอย่างไร

นำมาใช้ปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอนในชีวิตประจำวันให้เป็นรูปธรรม

ประเด็นที่ ๔ หลักธรรมอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ อย่างไร

นำหลักธรรมอริยบท ๔ มาใช้ปฏิบัติให้มีความตั้งใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมในด้านความ มุ่งมั่น การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

๖.นางกัญญา แสงเจริญโรจน์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดฝาง

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนวัดฝาง

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

๑) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกายภาพ

จัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระในตอนเช้า กลางวัน และก่อนกลับบ้าน และมีการจัดสอบ ตีวันกรรมศึกษาของนักเรียนชั้น ป.๔-๖ ทุกปี และจิตอาสาพัฒนาวัดโดยการทำความสะอาดบริเวณ วัดและชุมชนปลูกฝังให้เป็นคนดีและมีจิตอาสา

๒) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกิจกรรมประจำวันธัมมัสสนะ

นำนักเรียนไปทำบุญตักบาตร และร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ใส่บาตร ฟังเทศน์

๓) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการเรียนการสอน

มีการเรียนการสอนโดยมีพระอาจารย์มาสอนในวิชาพระพุทธศาสนา และครูแต่ละวิชาจะ สอนสอดแทรกหลักพระพุทธศาสนาและหลักธรรมให้กับนักเรียนเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และการเข้าค่ายคุณธรรม

๔) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน มีการร่วมกันสวดมนต์ทุกวันในช่วงตอนเที่ยง และการนั่งสมาธิ

๕) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ

ส่งเสริมให้มีการสวดมนต์ นั่งสมาธิในตอนเช้าและตอนเที่ยง และการนำนักเรียนไปตักบาตรร่วมกับวัด และชุมชนวัดฝางในวันธัมมัสสวนะ

ประเด็นที่ ๒ การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำตามหลักไตรสิกขา ควรเป็นอย่างไร

ต้องศึกษาพัฒนาตนเองไปจนกว่าจะมีชีวิตที่ดีงามโดยสมบูรณ์ด้วยปัญญาคือ คิด พูด และกระทำอย่างสุจริต ซึ่งทั้งสามด้านนี้มีความสัมพันธ์กันมากทำให้มีชีวิตอยู่อย่างรู้เท่าทันสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้อง มีชีวิตที่ดีงาม สังคมมีความสุข

ประเด็นที่ ๓ การพัฒนาด้านแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากร ชุมชน ผู้ปกครอง ต้องมีส่วนร่วมในทุกๆด้าน เน้นความสำคัญของโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้ปกครองร่วมมือให้ลูกหลานปฏิบัติจริง เช่นการไปวัดส่งเสริมโครงการ ควรทำอย่างไร

ควรมีการจัดทำป้ายโรงเรียนวิถีพุทธให้โดดเด่นเป็นที่รู้จัก และส่งเสริมให้มีพระมาสอนอย่างสม่ำเสมอ และจัดกิจกรรมทุกวันธัมมัสสวนะโดยการแต่งกายชุดสีขาว

ประเด็นที่ ๔ การพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน ควรนำหลักไตรสิกขา มาใช้บูรณาการอย่างไร

จัดสถานที่เรียนสิ่งแวดล้อม เพื่อเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทำสมาธิ สวดมนต์ ก่อนนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูเป็นต้นแบบ ทำกิจกรรมร่วมกันโดยเน้นให้เรียนรู้จากรับผิดชอบในงานที่ทำ และความเสียสละ

ประเด็นที่ ๕ หลักธรรมอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ อย่างไร
หลักธรรมศีล ๕ ควรปฏิบัติอย่างให้ได้เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

๗.นายบำรุง ไทยประยูร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสำโรง (หิรัญราชภูรภัคดีวิทยา)

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนวัดสำโรง (หิรัญราชภูรภัคดีวิทยา)

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

๑) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านกายภาพ

โรงเรียนมีการจัดสภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ คือ มีพระพุทธรูปบริเวณหน้าโรงเรียน มีลานธรรมสำหรับให้โรงเรียนสวดมนต์ทุกวันศุกร์ จัดบริเวณโรงเรียนให้มีความสะอาด ร่มรื่น และไม่มีสิ่งเสียดัด เหล้า บุหรี่ในโรงเรียน

๒) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านกิจกรรมประจำวันธัมมัสสวนะ

โรงเรียนจะพานักเรียนไปทำบุญ ใส่บาตรที่วัดใกล้โรงเรียนทุกวันธัมมัสสวนะ โดยให้นักเรียนใส่เสื้อขาวทุกคน

๓) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านการเรียนการสอน

โรงเรียนมีการจัดโครงการคุณธรรมนำสุข โดยให้นักเรียนเข้าค่ายปฏิบัติธรรม ปีละ ๑ ครั้ง และในช่วงเช้าจะมีการเข้าแถวเคารพธงชาติ ไหว้พระ สวดมนต์ บริหารจิตใจก่อนเข้าห้องเรียน

๔) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน

มีการดำเนินการพัฒนาครู ผู้บริหาร และนักเรียน โดยเน้นให้ทุกคนรักษาศีล ๕ ให้มีการ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย รู้จักประยัตต์ อดออม และมีนิสัยใฝ่รู้ ไม่ย่อท้อต่อความลำบาก

๕) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการส่งเสริมวิถิพุทธ

โรงเรียนจะไม่นำอาหารที่ไม่มีประโยชน์มาจำหน่ายในโรงเรียน มีการชื่นชมนักเรียนที่ทำ ความดีหน้าเสาธง นอกจากนี้ นักเรียนจะมีสมุดบันทึกความดีสำหรับไว้บันทึกความดีที่ตนเองได้กระทำ มีการส่งนักเรียนเข้าประกวดสวดมนต์แปล ระดับ ป.๔-๖

ประเด็นที่ ๒ การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำตามหลักไตรสิกขา ควรเป็นอย่างไร

เน้นการฝึกจิตตั้งแต่ ศีล สมาธิ และปัญญา แก่นักเรียน ครู ผู้บริหารให้เดินไปด้วยกัน มีการกระตุ้นให้เกิดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า ให้มีความเอื้ออาทร เป็นกัลยาณมิตร ต่อกัน

ประเด็นที่ ๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรม ประจำวันวันอัมมัสสวนะ ด้านการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน ด้านการส่งเสริมวิถิพุทธ ควรมีการพัฒนาแต่ละด้านอย่างไร

ด้านกายภาพโรงเรียนควรเพิ่มเติมในการทำป้ายโรงเรียนวิถิพุทธ สุภาชิตต่างๆ ด้าน กิจกรรมวันอัมมัสสวนะควรให้นักเรียนไปทำบุญในวันเสาร์ อาทิตย์ ที่ตรงกับวันอัมมัสสวนะ ด้านการ เรียนการสอนเพิ่มเติมให้นักเรียนบริหารจัดการช่วงบ่ายก่อนเข้าห้องเรียนเป็นต้น

ประเด็นที่ ๔ การพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน ควรนำหลักไตรสิกขา มาใช้บูรณาการอย่างไร

ควรที่จะนำมาใช้บูรณาการในทุกๆกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะมีประโยชน์อย่างมาก ทำ ให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียน การศึกษาเล่าเรียน

ประเด็นที่ ๕ หลักธรรมอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ อย่างไร

อิทธิบาท ๔ สังคหวัตถุ ๔ พรหมวิหาร ๔

๘. นายสิทธิ โลศิริ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางรักใหญ่ (สายอักษรศรี)

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนวัดบางรักใหญ่ (สายอักษรศรี)

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ มีความเป็นมาอย่างไร

ความหมายของโรงเรียนวิถี คือ ความเป็นโรงเรียนที่ให้ครูและนักเรียนเข้าใจเป้าหมายความดำเนินการพัฒนาตนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ เข้าใจในคุณค่าแท้ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิตโดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรการพัฒนา

ประเด็นที่ ๒ ท่านคิดว่า สภาพการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

จริยธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจในแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ ให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามตัวบ่งชี้ ๒๙ ประการ และสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการดำเนินการตามขอบข่ายของการดำเนินการตามปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกความเป็นชาติไทยและมีวิถีชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งพัฒนาคุณธรรมและความเป็นไทย คือ มีคุณธรรมจริยธรรม ความดีงาม รู้ผิดชอบชั่วดี ความเป็นไทย ยึดถือปฏิบัติในวิถีชีวิตด้านการสร้างภูมิคุ้มกันจากยาเสพติด โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน

๙. นางบุญมี จันทวีผล ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวดี)

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวดี)

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

๑) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกายภาพ

โรงเรียนสำรวจด้านกายภาพ และดำเนินได้อย่างครบทุกด้าน

๒) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกิจกรรมประจำวันธัมมัสสวนะ

นักเรียนไปทำบุญโดยได้จัดเวรที่ขอบทองแดงบุญ ได้เหรียญทองระดับภาค แต่งชุดขาวทุกวันธัมมัสสวนะ

๓) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการเรียนการสอน

จัดหน่วยการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม ทุกด้าน ทุกกลุ่มสาระ ครบทุกตัวชี้วัดของโรงเรียนวิถิพุทธ

๔) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน สามารถปฏิบัติได้ประมาณ ๙๐%

๕) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการส่งเสริมวิถิพุทธ

บวชสามเณรภาคฤดูร้อน เข้าค่ายวิถีพุทธ สวดมนต์ประจำสัปดาห์ ร่วมแข่งขันกิจกรรมทางศาสนา มจร. มมร. วัฒนธรรมจังหวัด สนามหลวง ส่งเสริมสอบธรรมศึกษา ๑๐๐% มีครูพระมาสอนพระพุทธศาสนา ๘ รูป ทุกสายชั้น

ประเด็นที่ ๒ การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำตามหลักไตรสิกขา ควรเป็นอย่างไร

ทุกตอนเช้าเด็กจะปฏิบัติตน คณะสังเกตพฤติกรรม และประเมินผล ก่อนเข้าห้องเรียน มีการทำสมาธิ

ประเด็นที่ ๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรม ประจำวันธัมมัสสวณะ ด้านการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ ควรมีการพัฒนาแต่ละด้านอย่างไร

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เป็นโรงเรียนที่ได้โอกาสดี เพราะทางด้านกายภาพเอื้อต่อการพัฒนาทุกด้าน บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ครบถ้วน เพราะในอดีตโรงเรียนอยู่ในวัดอยู่แล้ว สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมคือ พัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกกิจกรรม

ประเด็นที่ ๔ การพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน ควรนำหลักไตรสิกขา มาใช้บูรณาการอย่างไร

ใช้ทุกรายวิชา เพื่อให้เด็กเกิดอัตลักษณ์ เพราะโรงเรียนมีอัตลักษณ์วิถีชีวิต ไปศาสนกิจ ชีวิตพอเพียง

ประเด็นที่ ๕ หลักธรรมอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ อย่างไร
ฆราวาสธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ ศีล ๕ เบญจธรรม

๑๐.นางจุฬารณย์ พลายด้วง ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทรใหญ่
(นนททิวาการราษฎร์บำรุง)

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวาการราษฎร์บำรุง)

ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ข้อมูลสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ ๑ ท่านคิดว่า การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ มีสภาพการบริหารอย่างไร

๑) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกายภาพ

มีการจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีป้ายพุทธศาสนสุภาษิตติดตามต้นไม้รอบๆ โรงเรียน มีวาทะธรรมติดตามอาคารเรียนและจุดต่างๆ ทำให้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความร่มรื่นน่าเรียนรู้มากขึ้น

๒) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านกิจกรรมประจำวันธัมมัสสวนะ

ให้คณะครูแต่งกายด้วยชุดขาว และทำกิจกรรมหิ้วปิ่นโตเข้าวัดพร้อมกับนักเรียนเป็นสายชั้น ฝึกรับประทานอาหารมังสวิรัตในวันธัมมัสสวนะ

๓) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านการเรียนการสอน

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการสอนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาแก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน จัดกิจกรรมสอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรมในแผนการเรียนรู้

๔) การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน

เปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่นอบรมวิปัสสนากรรมฐาน อบรมครูผู้สอน เป็นต้น ด้านนักเรียน มีการเข้าค่ายคุณธรรม-จริยธรรมทุกสายชั้น มีการสวดมนต์ยาวประจำทุกวันศุกร์ จัดกิจกรรมในวัน

๕) การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ

จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ ส่งเสริมในเรื่องของจิตสาธารณะเช่นให้นักเรียนตัดโคมเหียนด้วยขวดน้ำดื่มนำไปถวายวัดในวันสำคัญต่างๆ เพื่อใช้สำหรับเวียนเทียนและเป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณรวมทั้งช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย

ประเด็นที่ ๒ การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำตามหลักไตรสิกขา ควรเป็นอย่างไร

ควรเป็นกัลยาณมิตรกับครู บุคลากรในโรงเรียน มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นำผลมาปรับปรุงพัฒนา

ประเด็นที่ ๓ การพัฒนาด้านแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากร ชุมชน ผู้ปกครอง ต้องมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน เน้นความสำคัญของโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้ปกครองร่วมมือให้ลูกหลานปฏิบัติจริง เช่นการไปวัดส่งเสริมโครงการ ควรทำอย่างไร

ควรมีการพัฒนาผู้บริหารทุกคนให้เข้าใจ และพัฒนาตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีก่อน และการพัฒนาพ่อแม่ในเรื่องการสร้างจิตสำนึกของผู้ใหญ่บางคนที่ยังความเห็นแก่ได้ ความเห็นแก่ตัว ด้านการพัฒนาจิตใจด้วยการเข้าค่ายแบบเป็นเหมือนโรงเรียนเอกชน ก่อนปิดเทอมทุกภาคเรียนจะมีการฝึกสมาธิครู ให้เป็นแบบอย่างก่อน

ประเด็นที่ ๔ การพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทบบุรี ทั้ง ๕ ด้าน ควรนำหลักไตรสิกขา มาใช้บูรณาการอย่างไร

การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการ การเรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ด้านวัฒนธรรมพื้นฐาน และการจัดการเรียนในโรงเรียนเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดประโยชน์จริงในชีวิตประจำวัน ฝึกการมีวินัยในตนเอง ผ่านกิจกรรมต่างๆ พัฒนาคุณธรรม เข้าค่ายคุณธรรม

ประเด็นที่ ๕ หลักธรรมอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ อย่างไร

อิทธิบาท ๔ การฝึกอบรม พัฒนากาย ความประพฤติ จิตใจ ปัญญา ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ควรปฏิบัติอย่างให้ได้เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้อง